

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 12. maja 1899.

Politiški oddelek.
Tako ne gre več.

Bili smo doslej z vso odločnostjo na strani tistih kateri so se zavzemali za to, da naj slovenska delegacija vztraja v desnici in naj vlado podpira, in zastopali smo to mnenje posebno še z ozirom na dejstvo, da je večina nemškega naroda zavzela državi in dinastiji sovražno stališče.

Toda kar je vlada storila v zadnjem času na Primorskem proti toli zatiranim Slovincem in Hrvatom, to je izbila sodu naše uprav angeljske potrpežljivosti dno.

Vlada ima na Primorskem popolnoma proste roke, kajti prevlada italijanskega življa v teh kronovinah je odvisna zgolj in jedino od vladne milosti, in razpade prav hitro samo če vlada začne resnično nepristransko postopati.

Kdor uvaža, da so italijanski poslanci začeli v državnem zboru opozicijo, dočim so slovenski in hrvaški poslanci vlado z vso požrtvovalnostjo in z velikim samozatajevanjem podpirali, tisti bi mislil, da se vlada po tem ravna na Primorskem. Ali motil bi se, kdor bi tako mislil. Vlada postopa na Primorskem tako, da so slovenski in hrvaški poslanci v državnem zboru Wolfovi zavezniki, italijanski poslanci pa, da so najtrdnjša zaslomba ministerstva.

Slovanom na Primorskem se je vedno trda godila. Bili so vedno kruto zatirani in preganjani, ali še nobena vlada ni tako naravnost, tako očitno fraternizovala z lahonsko stranko, kakor Thun = Kaizlova vlada.

Kar počenja vlada na Primorskem je jasen dokaz, da je vlada solidarna z Lahom, da odobrava njihovo divjanje proti Slovanom in da odobrava njihov končni namen, uničiti slovenski in hrvaški narod na Primorskem.

Le pomislimo! Še predno je vlada izvršila svojo obljubo glede hrvatske gimnazije v Pazinu, je že dovolila, da dež. odbor istrski ustanovi v Pazinu laški konkurenčni zavod in — kar je najznačilnejše, — dala je temu zavodu že v naprej pravico javnosti. Kaj tacega se doslej še ni zgodilo. Celo jezuitje so doslej pravico javnosti dobili za svoje zavode vedno le naknadno, Lahom pa so je dobili v naprej!

Tudi stališče, katero je vlada zavzela glede preložitve dež. zbora iz Poreča v Pulj kaže, da želi za vsako ceno ugoditi Lahom in udariti Slovence in Hrvate. In to isto kažejo tudi druge okolnosti. Vlada ne gane prsta, da bi njen zaupnik, istrski dežeini glavar, spoštoval jezikovno ravnopravnost nego dopušča, da proglašča italijanščino za izkjučno dipusni jezik dež. zbora in morda bo tugi dopustila da se razveljavijo mandatje slovenskih poslancev dasi bi bilo povsem nezakonito z ozirom na to, da poziva, naj se vrnejo v dež. zbor faktično niso prejeli.

Slovenski poslanci istrski so začeli abstinenco, a da so bili prisiljeni k temu koraku, tega je največ kriva vlada, kakor je tudi vlada pognala goriške slovenske poslance v abstinenco s tem, da je strupenega sovražnika vsega slovenstva, najstrastnejšega Lahona Pajerja postavila na mesto dež. gavarja. Vlada je to storila z očitnim namenom, da založi slovenskim poslancem krepko zaušnico.

In kaj naj rečemo o Trstu? Za slovenske poslance, kateri so morali zapustiti dež. zbor vsled nečudenih nasilstev se ta vlada niti ne zmeni. Dopustila je napade na Slovence in Hrvate, dopustila protizakonito razveljavljenje Nabrgojevega mandata in niti besedice ni izgubila zaradi korespondence tržaškega župana Dompierija s prezidentom italijanskega parlamenta Zanardellijem, česar bi niti najbankerotnejša srednjeameriška republika mirno ne prenesla, a je dala tržaškim Slovincem še posebno slovesno brco s tem, da je po 15 letih neugodno rešila prošnjo 1400 roditeljev za slovensko šolo.

Ti dokazi najsilnejšega nasprotstva vlade proti primorskim Slovanom so pač taki, da nalagajo državnim poslancem dolžnosti uvaževati, če jim sploh kaže še nadalje ostati v desnici, ali če bi ne bilo boljše, izstopiti iz desnice, kajti s to Thun-Kaizlovo vlado se nam zdi da je sploh nemogoče še praktirati.

Deželni zbor kranjski.

14. seja, dne 28. aprila.

O napravi mostov čez reko Krko pri Dobravi in Mrsečji vasi je poročal posl. Ulm. Posl. grof Barbo je opozoril, da se je dež. zbor pred par leti izrekel za napravo mostu pri Mrsečji vasi, da pa sam mokronoški cestni odbor odklanja prispevek, kakor tudi kostanjeviški. To vender ne gre, da bi se cestni odbori spravljali v finančialne kalamitete, in zato naj se stvar zopet odkaže dež. odboru.

Po nekih opomnjah posl. Pfeiferja je bil odsekov predlog sprejet z dostavkom, da mora dež. odbor v prihodnjem zasedanju poročati.

Grof Barbo je poročal o proračunih bolniškega, blazniškega, porodišničnega in najdenišničnega zaklada za leto 1899. Tudi je nasvetoval, naj se skrčijo nekatere postavki, in je dež. zbor pritrdil vsem njegovim predlogom.

Županstvu v Sodražici se je dovolilo 150 gld. podpore. Prošnja občine Bogu se je odstopila dež. odboru. (Poroč. posl. Božič.)

Končno je posl. dr. Tavčar poročal o Kalanovem predlogu gledé ustanovitve obrtnih sodišč in se je izrekel za to. Tudi je govornik rekel splošno o Kalanovem predlogu, da je isti po sedanjem zakonu brez vsake vrednosti. Nadalje je predlagal, naj se naroči dež. odboru, da izvrši preiskave gledé obrtnih sodišč in da potem stavi v prihodnjem zasedanju konkretne predloge. Predlog je bil sprejet.

15. seja, dne 2. maja.

O proračunu normalno šolskega zaklada za l. 1899 poročevalec posl. Višnikar. Regulacija učiteljskih plač jo vplivala na ta zaklad. Potrebščina l. 1898 je znašala 398.573 gld. za l. 1899 pa znaša 454.891 gld., pokritje pa znaša 23.937 gld. Primankljaj se bliža pol milijonu, in znaša 32% vseh dež. dohodkov. Dež. zbornica je proračun odobrila, in potem rešila več prošenj. Prošnja, ljudskošolskih učiteljev, naj se določijo službene doklade vsem jednako po 60 gld., učiteljicam pa po 50 gld. se je ugodila.

Učiteljski vdovi Ani Adamič se je dovolila miloščina po 72 gld. za dobo 5 let.

Konečno je predlagal posl. Višnikar naslednje: Učiteljem in učiteljicam, kateri so pri regulaciji plač leta 1898 manj prejeli, kakor znašajo prejšnje plače, se mora izplačati vsled sklepa dne 26. feb. 1898 dež. zbora, kar so premalo prejeli. Predlog je bil sprejet, in tudi dve resoluciji.

1.) Vlada se opetovano pozivlja, naj imenuje dež. šolskega nadzornika za ljudske šole na Kranjskem.

2.) Dež. odbor naj se pogaja s c. kr. vlado, da primerno prispeva k ogromnim stroškom, katere nosi dežela za ljudsko šolstvo.

O vodovodu v Starem trgu pri Poljanah je poročal posl. dr. Papež: Županstvo prosi, naj se pospeši zgradba vodovoda. Posl. Schweiger je zahteval, naj se ta vodovod prvi izvrši, in grajal je dež. odbor, na kar je njegovo natolcevanje odločno odvrnil posl. Povše. Posl. Murnik je istemu dokazoval, da ne more rešiti dež. odbor vsega tega, kar se mu naroča gledé vodovodov leto za letom. Posl. Murnik je tudi pojasnil gledé dež. dvorca. Posl. Pfeifer je tudi podpiral prošnjo starotrškega županstva. Ko je še posl. dr. Papež zavrnil Schweigerjer predlog, je isti del svojega predloga bistveno spremenil, a zbornica tudi tega ni odobrila, naj se prizna nujnost vodovoda, ampak odklonila in sprejela samo odsekov predlog. Od plačevanja takse za lovske karte, so le oproščeni učenci nižjih gozdarskih šol in gozdarski vajenci (praktikantje) mejdobo svojega šolanja. Posl. Luckmann je zahteval, naj se dà pravica za izdajanje lovskih kart tudi županstvom, ne pa samo glavarstvom, kar je dež. predsednik baron Hein odločno odvrnil, in se sklicaval na lovski zakon l. 1889. okrajna glavarstva ne morejo prenašati svojih pravic na županstva. Posl. Langer je opustil svoj predlog in nasvetoval, naj se specialna debata odloži do prihodnjega zasedanja.

Posl. Murnik je bil mnenja, da se Luckmannovi želji ne more ustreči vsled zakona iz leta 1884, in je nasvetoval, naj se naroči uvaževati dež. odboru, če ne bi kazalo §§ 2 in 8 zakona iz leta 1884. premeniti tako, da bi bilo lažje dobiti karte za vnanje goste.

Zbornica je sprejela Murnikovo resolucijo.

16. seja dne 5. maja.

Poročilo dež. odbora o lokalni železnici Trebnje-Tržišče se je dokazalo fin. odseku.

O uvrstitvi obč. ceste Rakek-Logatec mej okrajne ceste je poročal posl. Jelovšek. Predlog je bil sprejet, in se je določila v ta namen podpora 1000 gld. Posl. Božič je poročal o razdružitvi občine Turjak v dve samostojni občini Turjak in Rob.

Posl. Pakiž je govoril proti razdelitvi in predlagal, naj se iz davčne občine Turjak ustanovi posebna občina z imenom Turjak, iz davčnih občin Osolnik, Selo in Krava Peč pa občina Rob, kar pa je bilo odklonjeno, in je odobrila zbornica za.onski načrt, katerega je predložil upravni odsek.

Posl. vitez Langer je poročal o proračunu kranjske kmetijske šole na Grmu za l. 1899. Potrebščina iznaša za šolo 6882 gld., za gospodarstvo 9432 gld., skupaj 16.314 gld., primankljaja je 3294 gld. Govornik je predlagal, naj se določi program za vsprejemno skušnjo, in naj se zlasti sprejemajo gojenci srednjega stanu.